

Un număr vechiu 2 lei

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚĂ — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE

Director : **DIMITRIE ALEXANDRESCO**

Decanul Facultății de Drept din Iași, fost Procuror-general la Înalta Curte de Casație

Prim-Redactor : **EMANOIL DAN**

Licențiat în drept, avocat

Redactor-proprietar : **I. S. CODREANU**

Licențiat în drept și științe de Stat, avocat

ABONAMENTUL

Pe an, în România, cu Tabla . . . 45 lei
 6 luni 20 »
 3 luni 10 »
 Streinătate 10 lei pe an, 25 pe 6 luni

Apare de două ori pe săptămână
 sub direcțiunea unui comitet

Abonamentele se plătesc totdeauna înainte

Redacția & Administrația
 București, CALEA RAHOVEI, 5
 Lângă Palatul Justiției
 = TELEFON 16/98 =

SUMAR

— Retroactivitatea legilor. Art. 111 din legea jud. de ocoale, față de art. 404 pr. civ., de d-l judecător Gh. Bonteanu;

JURISPRUDENȚA

— Trib. Bacău secție de vacanță: C. Dica cu I. S. Brill și Direcția C. F. R. (Cupoanele de legitimație eliberate de către căile ferate pentru mărfurile predate cu ramburs, sunt niște titluri nominative, iar nu la purtător, astfel că simplul fapt al remiterii lor, fără o cesiune notificată în regulă, nu ridică predătorului calitatea de creditor al căilor ferate. Deci asupra sumei rambursate este bine înființată poprirea de către un creditor al predătorului), cu o Notă de d-l judecător C. St. Bossie.

Rezumatele Jurisprudenței Curței noastre de casație

— Casație s. I: Soți. — Donațiuni între soți. — Deghizare. — Nulitate. — Dreptul moștenitorului colateral a o cere.
 — Casație s. II: Delapidare. — Funcționar delegat cu conducerea unui oficiu postal. — Delegație neregulată. — Existența delictului. — Art. 140 c. penal și art. 23 legea contabilității statului.
 — Casație s. III: Cambie. — Protest. — Lipsa debitorului la locul plății. — Constatarea acestei lipse. — Formalitate esențială. — Nulitate. — Art. 328 c. com.

Retroactivitatea legilor

Art. 111 din legea judecătorilor de ocoale, față de art. 404 pr. civ.

În *Curierul Judiciar* No. 44 din 13 Iunie 1913, s'a publicat o carte de judecată pronunțată de judecătorul ocolului Codăești-Vaslui, prin care se hotărăște, că și cărților de judecată, pronunțate înainte de 1 Maiu 1908, data punerii în aplicare a noiei legi a judecătorilor de ocoale, li se aplică dispozițiunile art. 111 din această lege, putându-se executa numai 10 ani, deoarece, în ce privește executarea, nu se aplică legea din momentul judecării, ci legea din momentul executării.

A fost în discuțiune principiul retroactivității legilor de procedură; chestiune în adevăr nelămurită și care dă loc la multe dificultăți.

După părerea mea, art. 111 l. j. o., nu are putere retroactivă, deși își are corespondentul său în art. 404 pr. civ.

Dar mai înainte de a ne ocupa de art. 111 l. j. o., să arătăm pe scurt principiul neretroactivității legilor și excepțiunile la acest principiu.

Se știe că legile nu dispun decât pentru viitor: art. 1 cod civil spune: *Legea dispune numai pentru viitor; ea n'are putere retroactivă.*

Iar art. 2 c. p. zice: *Nici o infracțiune nu se va pedepsi dacă pedepsele nu vor fi hotărâte înaintea săvârșirii sale.*

Neretroactivitatea legilor se bazează pe un principiu foarte simplu: apărarea intereselor individuale. N'ar mai fi nici o siguranță pentru particulari, dacă drepturile lor, averea lor, efectele actelor și contractelor lor, ar putea oricând să fie puse în discuție, modificate sau desființate printr'o lege nouă.

Interesul general care nu este decât rezultanta intereselor individuale, cere ca ceea ce a fost făcut cu toate formele sub vechea lege, să rămână bun și valabil și sub noua lege.

Excepțiune la acest principiu al neretroactivității, fac următoarele legi: 1) legile cari prevăd în mod expres că au putere retroactivă; 2) legile interpretative; 3) legile penale mai blânde, adică cari prevăd pedepse mai ușoare decât vechea lege sau cari desființază unele pedepse, cari erau prevăzute de vechea lege (art. 2 al. 2, 3 și 4 codul penal și: 4) legile de procedură.

Să vedem acum, când se poate zice că o lege este retroactivă și când nu; cu alte cuvinte asupra cărora fel de drepturi din trecut, trebuie să-și întindă dispozițiile și efectele, noua lege, pentru a se numi că are putere retroactivă.

Planiol zice: Pentru a se defini retroactivitatea, se face distincțiune între drepturile câștigate și simpla expectativă. Nu s'a putut da o definițiune satisfăcătoare noțiunii «drept câștigat». Se zice că drept câștigat, este un drept definitiv, care nu se poate răpi aceluia care îl posedă; pe când simpla expectativă este un drept nenăscut încă, o speranță care se poate șterge. Laurent a căutat să facă deosebire între drept și interes (Principes, t. I, No. 153-161); de aceeași părere este și Th. Huc (Commentaire, t. I, No. 60).

Dar această distincțiune este lipsită de valoare științifică, căci dreptul nu este decât un interes recunoscut prin lege. (Planiol, t. I, No. 241).

Distincțiunea făcută de Laurent și Huc, între drept și interes mi se pare că poate servi de criteriu tot așa de bine ca și distincțiunea dintre drept câștigat și simplă expectativă, pentru a deosebi o lege retroactivă de una neretroactivă.

Să luăm ca exemplu prescripția. Să presupunem că se face o lege, care declară că unele obiecte nu se pot prescrie, desigur că toți cei cari erau în curs de a prescrie asemenea obiecte, vor fi lezați; dar în ce? în drepturile sau în interesele lor? în interese desigur, fiindcă dacă posesiunea lor nu era împlinită după legea veche, acele obiecte nu intrașeră încă în patrimoniul lor și deci nu aveau un drept asupra lor, așa că nu pot opune legii celei nouă, decât un interes, speranța ce aveau de a deveni proprietarii acelor lucruri, prin

prescripțiune, pe când dacă legea s'ar aplica chiar și prescripțiunilor împlinite, atunci ar isbi drepturi câștigate și ar fi o lege retroactivă. Cum vedem și într'un caz și în celalt, legea cea nouă se aplică unor fapte anterioare promulgării sale, posesiunii începută sub vechea lege, însă în cazul întâi posesiunea nefiind împlinită, cel lezat nu poate invoca decât un interes, căci lucrul ce posedă nu-i intrase în patrimoniu, deoarece s'ar fi putut foarte bine, ca până la împlinirea termenului cerut de vechea lege pentru a prescrie, să fie evins din posesiunea lucrului, de către adevăratul proprietar; căci el nu avea decât o simplă expectativă de a deveni proprietar, pe când în cazul al doilea legea se întinde asupra unor drepturi câștigate, fiindcă cel ce posedase termenul prevăzut de vechea lege, pentru a prescrie, devenise proprietar, așa că legea lovește un drept ce-l avea intrat definitiv în patrimoniul său și de aceea legea se zice că este retroactivă.

Planiol zice: Legea este retroactivă, când revine asupra trecutului, fie pentru a aprecia *condițiunile legalității unui act*, fie pentru a modifica sau suprima *efectele unui drept deja realizat*. În orice alt caz, nu este retroactivitate, și legea poate modifica *efectele viitoare* ale faptelor sau actelor chiar anterioare, fără a fi retroactivă (Planiol, t. II, No. 243).

Să examinăm pe scurt, excepțiunile la neretroactivitate.

1. *Legile cari prevăd în mod expres că au putere retroactivă.*

Legiuitorul poate face o lege retroactivă, fiindcă neretroactivitatea nu este de ordine constituțională, fiind înscrisă în legea ordinară.

În Franța, un exemplu de lege retroactivă, este legea din 17 Nivose, an II (6 Ianuarie 1794) pentru egalitatea moștenitorilor la partagiul și căreia i s'a dat putere retroactivă până la 14 Iulie 1789. (Planiol, t. I, No. 250).

2. *Legile interpretative.*

Este firesc ca legile interpretative să aibă putere retroactivă, fiindcă nu sunt legi noi, ci ele explică numai, sensul vechilor legi, așa că tot legile vechi se aplică. De aceea și puterea lor retroactivă merge, până la data punerii în aplicare a vechilor legi, pe care le interpretă.

Exemplu de legi interpretative: Legea din 13 Februarie 1879, pentru executarea art. 7 din legea din 15 August 1864 și legea din 7 Aprilie 1910, care interpretă art. 7 din legea dela 1864 și art. 1 din legea dela 1879.

3. *Legile penale, cari prevăd pedepse mai mici sau cari nu mai pedepsesc unele fapte ce erau pedepsite sub vechea lege, se aplică și faptelor petrecute anterior* (art. 2, al. 2 și 3 c. p.).

Se zice că s'a prevăzut această dispozițiune, fiindcă se presupune că legea cea nouă, fiind mai blândă, e mai dreaptă, mai conformă cu știința și cu evoluțiunile timpului. Și ar fi neechitabil să se aplice o lege, care nu mai corespunde progresului făcut de știință. Atunci, de ce nu s'ar aplica tot legea cea nouă și în cazul când e mai aspră? Findecă se zice, că legea cea veche a avut-o în vedere inculpatul, dacă ar fi știut că e o pedeapsă mai mare, n'ar fi comis poate faptul. Sistemul legii e cu totul neloc. Argumentul poate fi întors. Trebuie aplicată legea nouă când e mai aspră, fiindcă se presupune a fi mai conformă cu știința, trebuie aplicată legea cea veche, dacă este mai severă, fiindcă pe aceasta a avut-o în vedere infractorul.

4. *Legile de procedură.*

Legile de procedură fiind de ordine publică, au putere retroactivă. Însă acest principiu, nu se aplică în mod absolut.

Sunt în procedură unele dispozițiuni, cari formează mai mult o chestiune de drept, decât de procedură, cum sunt admiterea probelor. Și din această cauză, fiindcă coprind și chestiuni de drept și de procedură, dau loc la multe dificultăți în aplicare.

Astfel probele, în sine, sunt chestiuni de fond și la admiterea sau respingerea lor, trebuie să avem în vedere legea cea veche sub care s'a petrecut faptul sau s'a făcut actul, pe când administrarea probelor, este chestiune de procedură și vom avea în vedere legea cea nouă.

„În ceea ce privește administrarea probelor trebuie să facem distincțiune: pentru admiterea sau respingerea probei, trebuie să avem în vedere legea sub care s'a petrecut actul, fiindcă modul de probațiune este inerent fondului. În ceea ce privește modul procedurii probei, se va avea în vedere legea cea nouă“ (pr. civ. I. G. Săndulescu-Nănoveanu, pag. 1438).

Astfel, dacă s'ar schimba dispozițiunile codului civil actual, printr'o lege nouă care ar dispune că proba cu martori nu este admisibilă pentru o sumă cât de mică; pentru faptele petrecute sub vechea lege, proba cu martori ar rămâne admisibilă, în cazurile în care era admisă de vechea lege, fiindcă acest drept este definitiv câștigat, pentru cei ce au făcut acte, îndeplinind toate condițiunile legii din momentul facerii actului. Aci se aplică bine maxima: *tempus regit actum*.

Ar fi nedrept ca unui om, care a împrumutat altuia sau altora, o sumă sau sume mici, neluând acte, dar dând banii față cu martori, fiindcă știa că poate face proba drepturilor sale și cu martori, să i se ridice acest mijloc de probă, pe motiv că noua lege nu l-ar mai admite. Cu totul altceva este însă modul procedurii probei, acesta este cu totul de interes general și trebuie aplicată legea nouă, fiindcă contra interesului general nu se pot invoca drepturi câștigate. Dacă am presupune că legea nouă ar dispune ca martorii să fie ascultați, fără jurământ, părțile n'ar putea invoca un drept câștigat, cerând să se audieze cu jurământ și argumentul cel mai puternic, mi se pare că este tot maxima: *tempus regit actum*.

În adevăr la admiterea probei, trebuie să avem în vedere, conform principiului: *tempus regit actum*, timpul când s'a petrecut faptul și să cercetăm dacă legea de atunci admitea proba cu martori; la audierea martorilor trebuie să avem în vedere tot timpul când se petrece faptul adică când se face audierea și să aplicăm legea din acel timp; și iată de ce se aplică legea nouă, dacă audierea martorilor sau în mod larg dacă procedura probei se face sub noua lege.

Dreptul intrinsec al probei, fiind inerent fondului, este un drept câștigat părții și nu se poate desființa, fără a se atinge principiul neretroactivității legilor.

De asemenea în ceea ce privește termenele de reformare a hotărârilor, se va observa legea cea veche, dacă sunt încă în curs la punerea în aplicare a noii legi, conform art. 742 pr. civ.

Art. 742 al. 2 pr. civ. zice: *Hotărârile, al căror termen de reformare nu s'a sfârșit încă la data punerii în aplicare a acestui cod, vor rămâne supuse căilor de reformare până la sfârșirea acestor termene.*

Iată cum caută legiuitorul să lămurească punerea în aplicare a legii, în expunerea de motive: «Art. 742, rânduește chipul mai amănunțit de punerea în lucrare a noii legi. Este aci una din cele mai grele dispozițiuni de luat, căci trebuie a reglementa principiul retroactivității legii.

Procedura civilă, având caracterul unei legi de ordine publică, este prin firea sa, retroactivă. Nu se poate însă aplica această idee în toată întinderea și vigoarea sa,

căci s'ar isbi în drepturi câştigate cu cea mai mare bună credinţă. De aceea deosebirea cazurilor se impune.

În regulă generală, procesele se judecă după legea nouă, chiar instrucţia şi judecata proceselor ce sunt încă în curgere (pendinte), pentru fapte născute sub legea veche, se face după legea nouă, însă probele, termenele fatale şi nulităţile de procedură, formează pentru părţi drepturi câştigate, pe cari legea nouă nu le poate înlătura. Intrucât dar ele vor fi *dobândite* părţilor după legea veche, se va face aplicarea acestei legi.

Aşa, de exemplu, s'a dat o hotărâre, care era supusă recursului în casaţie în termen de trei luni. Această hotărâre deşi după noua lege modificată, n'ar putea fi atacată cu recurs decât în termen de o lună, totuşi fiind pronunţată înainte de punerea în aplicare a noii legi, termenul de trei luni, este un drept câştigat şi se respectă (pr. civ. adnotată de Alexandrescu, Cesărescu şi Mironescu, Apendice pag. LX-LXI).

Venind la chestiunea ce ne-am propus a trata, să vedem dacă faţă de cele expuse până aci, art. 111 l. j. o., poate avea putere retroactivă.

Judecătoria Codăeşti-Vaslui^{*)}, argumentează că acest articol, are corespondentul său în art. 404 pr. civ., prin urmare este o normă procedurală, adică o regulă de formă şi implicit de ordine publică.

Şi de aci concluzia că are putere retroactivă.

Am văzut însă că nu toate dispoziţiunile cuprinse în procedură, au putere retroactivă.

Oare intervalul de timp, 30 ani, în care se putea executa o hotărâre conform dispoziţiunilor art. 404 pr. civ., nu este tot un termen, cum sunt intervalele de timp în care se putea face opoziţie, apel, recurs? Fără îndoială că da.

După cum, dacă ai lăsat să treacă termenele fatale în care puteai face opoziţie, apel, recurs, ai pierdut dreptul de a mai uză de aceste căi de reformare, tot aşa şi dacă ai lăsat să treacă termenul fatal de 30 ani (art. 404 pr. civ.) ai pierdut dreptul de a mai executa hotărârea.

Şi dacă este aşa, atunci chestiunea este rezolvată şi rezolvată în sens contrar cărţii de judecată dată de judecătoria Codăeşti-Vaslui, fiindcă în expunerea de motive se arată că termenele fatale, probele şi nulităţile de procedură, formează drepturi câştigate pentru părţi, pe cari legea nouă nu le poate înlătura.

Căci desigur, după cum este un drept câştigat de a face de exemplu recurs în trei luni, cum prevedea vechea lege, chiar dacă ar fi intervenit o lege nouă care ar scurta termenul, tot asemenea este un drept câştigat de a putea executa o hotărâre în timp de 30 ani, cât prevedea vechea lege (art. 404 pr. civ.), chiar dacă în urmă intervine o lege nouă (art. 111 l. j. o.) care scurtează termenul în care se poate cere executarea.

Iată ce zice Casaţia în privinţa căilor de reformare: Hotărârea definitivă şi irevocabilă din timpul legii vechi, nu poate fi supusă căilor de reformare, create de noua lege... etc. (Cas. s. civ. No. 217/68, nota 74 sub art. 1 cod civil adnotat de G. Cristescu).

Judecat asemenea — zice Casaţia — că odată ce o hotărâre a dobândit sub imperiul vechei legi autoritatea irevocabilă de lucru judecat, ea nu mai poate fi atinsă pe calea extraordinară a revizuirii, pe temeiul că noua lege de procedură a acordat o asemenea cale sau a prelungit termenul în care ea poate fi exercitată (Casaţie s. I, No. 127/70, nota 75 sub art. I cod. Cristescu).

Judecat asemenea — zic eu — că odată ce o hotărâre a dobândit sub imperiul vechei legi, autoritatea de lucru judecat pentru un timp de 30 ani (art. 404 pr. civ.), ea păs-

trează această putere de lucru judecat, timp de 30 ani, chiar dacă o lege nouă de procedură ar scurta acest termen.

Dacă s'ar aplică legea nouă, s'ar lovi în drepturi câştigate, ceea ce ar fi contrar principiului neretroactivităţii legii, prevăzut în art. 1 cod civil.

Termenul în care se poate executa o hotărâre, este un drept *câştigat* părţii? De sigur că da, fiindcă hotărârea constituie pentru cel care a obţinut-o, un titlu de creanţă, făcând parte din patrimoniul său, tot timpul cât are putere de lucru judecat; aşa fiind, o lege nouă care ar scurta timpul în care hotărârile au putere de lucru judecat, nu poate atinge hotărârile date sub vechea lege, fiindcă drepturile *câştigate*, nu se pot atinge nici prin legile de procedură.

Drepturile câştigate se pot modifica numai atunci, când legiuitorul ar găsi că este în interesul general a face o lege cu efect retroactiv, dar retroactivitatea trebuie prevăzută în mod expres în lege.

Principiul neretroactivităţii legilor, nefiind prevăzut în constituţie, ci în legile ordinare, legiuitorul poate face legi retroactive.

Iată cum se exprimă Laurent: Însă este o deosebire între puterea legiuitorului şi puterea judecătorului. Legiuitorul deşi respectă dreptul de proprietate, poate la rigoare, în limita drepturilor sale constituţionale, când interesul general ar cere-o, să facă o lege cu putere retroactivă. Se zice că judecătorul poate da unei legi caracter retroactiv. În cazul când legiuitorul i-ar fi putut da acest caracter. Acest principiu e rău formulat. Judecătorul n'are să examineze ceea ce legiuitorul *poate*, ci ceea ce *vrea*; căci legiuitorul nu *voeste* tot ceea ce *poate*, deci numai *voinţa* legiuitorului este obligatorie pentru judecător.

Dacă legiuitorul nu şi-a exprimat voinţa, judecătorul trebuie să vadă dacă legea este de interes general, în care caz, o va aplică şi pentru trecut, fiindcă trebuie să creadă că legiuitorul a voit să prevaleze interesul general, celui particular. Dacă legea nu este de interes general, judecătorul nu poate s'o aplice trecutului, zicând că legiuitorul ar fi putut-o face cu putere retroactivă. (Laurent, Cours élémentaire de droit civil, T. I, pag. 151)

Apoi făcând deosebire între *drept* şi *interes*, iată ce frumos se exprimă: « Reste à savoir dans quels cas le juge peut appliquer la loi au passé et dans quels cas il ne le peut pas. On enseigne, généralement, que les lois régissent le passé, quand l'intérêt général l'exige, parce qu'il n'y a pas de droit acquis contre l'intérêt public.

A notre avis, cela est trop absolu; il faut distinguer et la distinction est capitale. Si les particuliers ne peuvent invoquer, contre l'application d'une loi nouvelle au passé, que leur intérêt lésé par cette rétroactivité, l'intérêt privé doit plier devant l'intérêt général; le juge pourra donc appliquer la loi nouvelle, si telle est l'intention du législateur. Mais quand les particuliers ont un **droit à opposer à la loi, le juge ne peut pas, au nom de l'intérêt général, détruire ni modifier les droits de citoyens: le maintien du droit est le plus grand de tous les intérêts.** (Laurent, op. cit., pag. 149).

Aşa dar, principiul călăuzitor, în aplicarea legilor acesta este: *Menţinerea, respectul dreptului câştigat, este cel mai mare dintre toate interesele.*

Prin urmare chiar în legile de interes general, cum sunt legile de procedură, *drepturile câştigate*, trebuie respectate.

Din cele expuse, cred că reese că art. 111 din legea judecătorilor de ocoale, nu are putere retroactivă.

^{*)} Vezi Curierul Judiciar No. 44/913.

TRIBUNALUL BACAU SECȚIA de VACANȚĂ

Audiența dela 26 August 1915

Președenția d-lui D. CIHODARU Prim-președinte

Sentința No. 265

C. Diea cu I. S. Brill și Direcția C. F. R.

Regulamentul de transport al căilor ferate române.— Marfă predată cu ramburs.— Cupoane de legitimație.— Dacă atare cupoane sunt titluri la purtător sau nominative.— Poprirea asupra unor asemenea cupoane.

Cupoanele de legitimație eliberate de către căile ferate pentru mărfurile predate cu ramburs, sunt niște titluri nominative, iar nu la purtător, astfel că simplul fapt al remiterii lor, fără o cesiune notificată în regulă, nu ridică predătorului calitatea de creditor al căilor ferate.

Deci asupra sumei rambursate este bine înființată poprirea de către un creditor al predătorului.

S'au ascultat d-l avocată M. Cancicov din partea apelantului contestator C. Diea și d-ii avocați Dionisie Ionescu și Gr. Marza din partea intimatului I. S. Brill.

Tribunalul,

Asupra apelurilor introduse de către C. K. Diea și I. S. Brill în contra cărței de judecată No. 438 din 9 Mai 1915 a judecătoriei ocol. I rural Bacău, prin care admitându-se contestația făcută de C. K. Diea, s'a invalidat poprirea făcută de I. S. Brill în mâinele Direcției C. F. R. prin casierul magaziei din stația Bacău, asupra unei sume datorite debitorului său D. A. Nicolaide, în baza unui cupon de ramburs anexat la scrisoarea de trăsură No. 18/132 cu data de 12 Februarie 1915;

Văzând că aceste apeluri au fost juncționate prin jurnalul No. 4618 din 22 Iunie a. c.;

Având în vedere desbaterile urmate și actele depuse la dosar din complexul cărora rezultă în fapt următoarele:

I. S. Brill din Tecuci, în baza cărței de judecată No. 253/911 a judecătoriei ocol rural Tecuci și a sentinței No. 45/912 a tribunalului Tecuci, definitive și executorii, având a lua dela D. A. Nicolaide din Râmnic-Sărat suma de trei sute lei cu procente și cheltueli, a introdus o cerere de poprire înaintea judecătoriei ocol. I rural Bacău, în mâinele Direcției generale a căilor ferate române, prin casierul magaziei stațiunii Bacău, asupra unor sume ce numitul debitor avea de primit pentru rambursul anexat la scrisoarea de trăsură No. 18/132 din 12 Februarie 1915. La poprirea efectuată prin Poliția orașului Bacău, cu procesul-verbal No. 2286/915 Costică K. Diea introduce o contestație, prin care tinde la ridicarea poprirei, pe motiv că cuponul de ramburs poprit îi fusese transmis de către debitorul D. A. Nicolaide mai înainte de facerea poprirei, așa că din acel moment dânsul singur a rămas în drept a pretinde suma Direcției căilor ferate, care rămâne liberată astfel față de D. A. Nicolaide, fostul posesor al cuponului. Judecătorul primei instanțe constatând din declarațiunile martorilor propuși de contestator că în adevăr cuponul de ramburs a fost predat acestuia mai înainte de efectuarea poprirei, a admis contestația, invalidând poprirea;

Contra acestei cărți de judecată au declarat apel atât creditorul I. S. Brill, cât și contestatorul, care a rămas nemulțumit cu cheltuelile de judecată acordate de prima instanță;

Având în vedere că în instanța de apel singura discuție pe care au angajat-o părțile a fost asupra naturii cuponului de ramburs, contestatorul susținând că ar fi un simplu titlu la purtător valabil transmisibil prin simpla remitere, iar apelantul I. S. Brill susținând că un atare cupon a constitui un titlu nominativ, a cărui transmitere urmasă fie făcută prin o cesiune notificată

Dirrecțiunei debitoare, formalitate care n'a fost îndeplinită și ca atare D. A. Nicolaide trebuie încă a fi considerat ca creditor a sumei poprite;

Având în vedere că în momentul în care marfa se predă cu ramburs, calea ferată eliberează predătorului un cupon de legitimație, care împreună cu duplicatul scrisoarei de trăsură constituiesc pentru acesta titlul în puterea căruia are dreptul la încasarea sumei plătite de destinatar;

După principiile generale debitorul care în chip voit sau din eroare plătește altei persoane decât creditorului sau unui împuternicit al său suma datorită nu se descurcă de obligațiunea sa;

Din considerațiuni de ordină, practică pentru a nu se îngreua peste măsură o administrațiune publică supra încărcată de lucrări și care prin întârzieri ar aduce prejudiciu Statului, care ar fi expus la plată de despăgubiri ocazionate prin acest fapt, s'a creat prin parag. 51 No. 4 din regulamentul de transport al căilor ferate o dispozițiune de favoare, după care calea ferată plătește rambursul pe baza prezentării duplicatului scrisorei de trăsură și a cuponului de legitimație, fără a fi obligată să constate identitatea prezentatorului acestui cupon. Aceasta înseamnă că Direcția căilor ferate este liberă a considera pe posesorul cuponului de ramburs ca titular al dreptului de a ridica suma, deci ca predător sau reprezentant al acestuia, dar prin aceasta nu i se ia și facultatea de a stabili identitatea celui ce prezintă acest cupon, întrucât regulamentul nu-i ridică acest drept, ci o scutește numai de o obligațiune;

Înțeles'a oare regulamentul prin cele cuprinse în paragraful citat să creeze din cuponul de ramburs un adevărat titlu la purtător? Din complexul dispozițiilor întregului capitol «despre ramburse și deburse» și din forma exterioară a cuponului de legitimație rezultă contrariul;

Având în vedere că din discuțiune urmează a se înălțura dispozițiunile cuprinse în art. 415 și urm. Cod. comercial, întrucât ele sunt referitoare la scrisoarea de cărat care stabilește raporturile dintre predător, căraș și destinatar și care singură nu dă dreptul a se cere căilor ferate suma rambursată, ci se atașează numai la cuponul de legitimație în baza căruia se poate pretinde suma achitată de către destinatar. E de reținut totuși că scrisoarea de trăsură, care de obicei e nominală, poate fi la ordin sau la purtător, dar trebuie să se indice aceasta în cuprinsul ei și în aceste cazuri girul sau remiterea exemplarului semnat de căraș este suficient pentru a transfera posesiunea lucrurilor transportate. În specie, în scrisoarea de trăsură prezentată nu numai că asemenea indicațiuni lipsesc, dar se arată chiar numele destinatarului, așa că ea este un adevărat titlu nominativ;

Având în vedere că în ce privește cupoanele de legitimație, regulamentul căilor ferate române nu arată dacă ele ar putea fi și la ordin sau la purtător. S'ar putea susține deci că aceste cupoane urmează să aibă totdeauna forma titlurilor nominative; în orice caz aceasta fiind forma obișnuită, trebuie ca atunci când în intențiunea părților ar fi de a crea din ele titluri la ordin sau la purtător, să se arate în termeni formali sau măcar să se poată deduce aceasta din întreg cuprinsul actului;

Având în vedere că în specie cuponul de legitimație prezentat este făcut în forma tip obișnuită de căile ferate, fără nicio altă indicațiune;

Că din cuprinsul lui rezultă cu suficiență că persoana în drept a încasa suma rambursată nu este de cât predătorul D. A. Nicolaide, bineînțeles în condițiunile indicate în regulamentul de transport și cu clauza de exonerare pentru calea ferată;

Că în josul acestui cupon, și făcând corp cu el, se găsește formularul chitanței de descărcare purtând semnătura predătorului, fără de care calea ferată nu eliberează suma, oricine s'ar prezenta cu el, ceea ce ar fi fără înțeles dacă cuponul ar fi socotit ca titlu la pur-

tător, pentru că, în acest caz, debitoarea ar fi datoare oricărui posesor al lui, care s'ar prezenta în numele său propriu, fără a avea nici interesul și nici dreptul a pretinde semnătura predătorului;

Având în vedere că potrivit paragrafului 51, alin. 4 din regulamentul de transport, calea ferată trebuie să înștiințeze pe predător despre achitarea rambursului de către destinatar, ceea ce dovedește că numai acesta este considerat ca beneficiar, căci altfel și această dispozițiune ar fi fără înțeles:

Că, apoi, potrivit al. 4 dacă transportul s'a eliberat fără a se încasa rambursul, calea ferată este răspunzătoare pentru pagubă și trebuie să despăgubească pe predător, și nu pe posesorul cuponului de ramburs, după cum ar trebui să se urmeze în cazul în care acest cupon ar constitui un titlu la purtător;

Că, în fine, ceea ce dovedește încă și mai mult natura titlului, este tocmai dispozițiunea din regulament, după care calea ferată nu este obligată să constate identitatea prezentatorului cuponului de legitimație și care la prima vedere ar putea constitui un argument favorabil părerii că aceste cupoane constituiesc titluri la purtător. Grija care s'a pus însă de a se arăta prin dispoziția de mai sus că calea ferată nu este supusă unei asemenea obligațiuni dovedește contrariul, căci față de posesorul unui titlu la purtător o asemenea dispozițiune nu numai că nu era absolut necesară, dar era cu desăvârșire de prisos;

Crearea ei a fost însă de folos învederat pentru stabilirea raporturilor dintre predător și calea ferată și a avut ca unic scop, după cum s'a arătat, de a scuti pe aceasta de o formalitate care cere timp;

Că o dispozițiune analoagă se găsește și în paragraful 33 din același regulament ce se ocupă de eliberarea bagajelor care nu se predau decât numai contra înapoerii recipisei de bagaje, iar calea ferată nu este obligată să constate dacă prezentatorul recipisei este în drept să ia bagajele în primire. Aceasta însă nu o scutește de obligațiunea de a elibera bagajele proprietarului lor, chiar când nu prezintă recipisa, dacă probează dreptul său de proprietar și dacă dă o declarațiune prin care să adeverească luarea în primire (al. 4). Dacă spiritul regulamentului ar fi de a încorpora dreptul de creanță în însuși instrumentul doveditor, o asemenea obligațiune nu ar exista;

Având în vedere că acesta fiind scopul acestei dispozițiuni, aplicarea ei trebuie mărginită numai în folosul căilor ferate atunci când s'ar discuta o plată făcută de ea posesorului cuponului presupus ca predător cu dreptul la această sumă, neputând servi și terțului contestator care încearcă să-și susțină dreptul la această sumă în numele său personal, ca unul ce este posesorul titlului prin simplă remitere fără nici o altă formalitate;

Că între acesta și oricare creditor al predătorului discuțiunea rămâne deschisă, și odată stabilit că cuponul de legitimație constituie un titlu nominativ, simplul fapt al remiterii, lui fără o cesiune notificată în regulă, nu ridică predătorului calitatea de creditor al căilor ferate, așa că poprirea este bine efectuată asupra sumei rambursate, iar contestațiunea este nefondată și urmează a fi respinsă ca atare;

Pentru aceste motive redactate de către d-l Primpreședinte D. Cihodaru, Tribunalul, admite apelul lui Brill, etc.

(ss) D. Cihodaru, D. Ardeleanu

p. Greffier (s) I. Bârliba

NOTĂ.—O identică speță prezentată înaintea aceleiași Tribunal în anul 1910 și rezolvită (un alt complex) în sensul opus aceluia de mai sus, s'a publicat în această revistă împreună cu o adnotație a d-lui avocat Eugen Manos¹⁾.

¹⁾ Sentința No 126/91, Curierul Judiciar No. 28,911, pag. 225 și urm.

Conform paragr. 51 No. 2 din regulamentul de transport al Căilor Ferate Române, pentru transporturile încărcate cu ramburse, se eliberează expeditorului pe lângă duplicatul scrisorii de trăsură, un cupon de legitimație, pe baza prezentării acestor două documente plătindu-se rambursul după ce a fost achitat de către destinatar. E chestiunea de a se ști dacă fără nici o altă indicație decât acelea obișnuite cuprinse în formularul tip al C. F. R. asemenea cupoane de ramburs constituiesc niște *titluri la purtător*, precum s'a hotărât prin sentința sus menționată a Tribunalului Bacău din 1910, sau *titluri nominative*, precum se arată prin hotărârea ce adnotez. Imi permit a mă ralia la această de pe urmă părere.

În primul rând, precum se arată și prin sentința ce adnotez, normele conducătoare în deslegarea acestei chestiuni nu le găsim în art. 415 și urm. din codul comercial, unde legiuitorul se ocupă despre scrisoarea de trăsură (cărat). Rostul unei atare scrisori este acela de a preciza și proba condițiunile contractului de transport intervenit între expeditor, cărauș și destinatar²⁾. «Le transport a pour but de transférer matériellement la marchandise d'un lieu à un autre»³⁾. Rămâne să ne referim la cele cuprinse în regulamentul Căilor Ferate precum și la principiile din materia titlurilor la purtător. De altfel asemenea cupoane pot fi și *la ordin*, dar în speță nefiind vorba de așa ceva, urmează a înlătura din discuție o atare chestie.

În regulamentul, după ce se arată în paragraful sus indicat cum că pe baza prezentării duplicatului și a cuponului se plătește rambursul, se adaugă mai departe cum că *nu este obligată calea ferată să constate identitatea prezentatorului cuponului de legitimație*. Aceste de pe urmă cuvinte precum și acelea tipărite pe contra-pagina unor asemenea cupoane, se pare că au determinat Tribunalul Bacău de a hotărâ în 1910 că atare cupoane sunt titluri la purtător. Iată câteva considerente din acea hotărâre:

«Văzând că pe fața cupoanelor de legitimație prezentate de contestator e tipărit că rambursul se va plăti — nu se spune cui — în condițiunile stipulate pe contra-pagină.

«Văzând că pe contra-pagina acelor cupoane sunt imprimare următoarele clauze: «acest ramburs se plătește numai la arătarea duplicatului scrisorii de trăsură și înmânarea acestui cupon de legitimație. Calea ferată nu este obligată a constata identitatea predătorului privind pe aducătorul duplicatului scrisorii de trăsură și cuponului de legitimație ca în drept de a ridică rambursul. Prin înmânarea cuponului de legitimație predătorul pierde orice drept de pretenție contra C. F. R.»

«Considerând că la aceste condițiuni predătorul mărfii a consimțit din momentul ce a predat marfa în schimbul cupoanelor de legitimație și conform art 969 din codul comercial, aceste condițiuni formează legea părților.

«Considerând că din moment ce Căile ferate privește pe aducătorul cuponului și al duplicatului ca în drept de a ridică rambursul și din moment ce prin înmânarea cuponului predătorul pierde orice drept de pretenție contra Căilor Ferate,

²⁾ C. C. Arion: *Lecțiuni asupra transportului*; *Revista critică de Drept, legislație și jurispr* No 2,913, pag. 111 și urm.

³⁾ Vivante (trad Escarra): *Traité de Droit commercial* IV, pag. 693.

este clar că creditorul C. F. R. nu mai este predătorul mărfii, ci posesorul acestor titluri în care e încorporată prin voința părților contractante creanța contra C. F. R.».

«Că etc. etc.»⁴⁾

Răspunsul la această părere îl găsim pe larg în sentința ce adnotez. Din complexul dispozițiilor regulamentului precum și din cele tipărite pe verso cupoanelor rezultă, cred, că atunci când Calea ferată achită rambursul către prezentatorul cuponului, o atare plată o face *pentru expeditor*, nefiind însă obligată a stabili identitatea acestuia de pe urmă, ci prin împrejurarea că se prezintă duplicatul scrisorii de trăsură și cuponul de legitimație, Calea ferată achită rambursul, fiind degajată de orice răspundere.

Că atare cupoane pot fi și *la purtător* precum și *la ordin*? Nimic nu se opune la un răspuns afirmativ, însă în asemenea cazuri trebuie ca așa ceva să aibă rezultate fie din lege, fie din regulament⁵⁾, fie din voința părților.

Dar în speța noastră? Este vorba de o persoană *anume determinată* care expediază cu ramburs pe calea ferată o marfă oarecare către o altă persoană, iarăși bine determinată⁶⁾, eliberându-se expeditorului de către cărauș un duplicat de scrisoare și un cupon de legitimație. După ce rambursul este achitat de către destinatar, se prezintă la ghișeu cailor ferate o persoană oarecare și aducând cele două documente sus menționate cere suma rambursată. Dacă ar fi vorba de un titlu la purtător am fi găsit pur și simplu în regulament o dispoziție conform căreia prezentatorul duplicatului și al cuponului să fie considerat ca proprietar al lor și deci singur în drept a ridica rambursul. Oare în spiritul acesta este alcătuit regulamentul? Nicidecum, căci din toate dispozițiile paragrafului de la *ramburse* și *deburse* reiese că de la început și până la sfârșit, în achitarea rambursului, întreaga atenție a cailor ferate se proiectează asupra *expeditorului* (predătorului). Se achită rambursul de către destinatar? Calea ferată înștiințează pe *predător* (paragr. 51 No. 3 al. I). Se eliberează din eroare marfa transportată fără a se încasa rambursul? Răspunderea în daune a căii ferate este față de *predător* (acelaș paragr. No. 4). Plătește calea ferată rambursul aducătorului celor două documente? Are imediat grijă să recurgă la o clauză de exonerare în sensul că nu este obligată a constata identitatea prezentatorului acelor documente. Ce altceva rezultă din toate acestea decât că în spiritul regulamentului plata rambursului se face *pentru expeditor*⁷⁾.

⁴⁾ Curierul Judiciar No. cit. pag. 226

⁵⁾ Pe baza art. 1477 cod civil, îmi permit a mă ralia la părerea acelor care susțin că regulamentul sus menționat al Cailor Ferate Române are putere de lege (în acest sens C. C. Arion, op cit pag 111)

⁶⁾ Recunoșc că indicarea de nume nu decide chestia, putându-se concepe titluri la purtător în care să se indice numele destinatarului sau a primului creditor etc. Bunăoară următorul titlu: «în termen de trei luni cu începere de astăzi mă oblig a plăti una mie lei d-lui Ionescu sau la purtător»

⁷⁾ Bineînțeles că vorbim de cazuri ca acela din speța noastră, căci dacă ne-am găsi în fața unei cesiuni regulate a cuponului, notificată debitorului cedat, conform art. 1393 Cod. civil, în această de pe urmă ipoteză plata rambursului s'ar face către cesionar, dispărând legătura juridică dintre debitorul cedat și cedent.

La toate acestea se răspunde prin hotărîrea din 1910 că dacă în dispozițiile de mai sus se vorbește despre *predător*, aceasta se explică prin aceea că regulamentul se ocupă despre ceea ce se întâmplă mai des, *de eo quod plerumque fit*. Răspund că oricât de convingător ar părea argumentul bazat pe această de pe urmă formulă, nu știu dacă în aplicarea ei putem merge până acolo încât neținând seamă de un întreg complex de dispozițiuni să clasificăm ca fiind la purtător, un titlu, care din momentul când este emis și până la achitare, circulă ca nominativ. «Ce mandat de remboursement n'est pas un titre, de crédit, c'est-à-dire un titre nécessaire pour exercer la créance et propre à transmettre à son possesseur un droit propre et autonome. Tout au contraire: il a le simple but de faciliter la reconnaissance de l'expéditeur auquel on doit le payer..... Toutes les exceptions qui sont opposables à l'expéditeur seraient également opposables au possesseur de ce mandat. Peut-être serait-il utile de lui donner législativement le caractère juridique d'un titre de crédit, spécialement à ordre ou au porteur. Tandis que ces formes faciliteraient au chemin de fer sa propre libération, elles offriraient à l'expéditeur le moyen d'escompter le titre en recouvrant par anticipation le montant de la marchandise en voyage»⁸⁾.

Și de oarece soluția dată în 1910 se bazează și pe cuvintele imprimare pe verso cuponului, să ne oprim puțin și asupra acestor cuvinte. Găsim urm: «calea ferată nu e obligată a constata identitatea *predătorului*, privind pe aducătorul duplicatului și a cuponului ca în drept a ridica rambursul». De asemenea pe cupon, sub chitanța de primirea rambursului, se găsesc tipărite cuvintele: «semnătura *predătorului*». Deci calea ferată se găsește în fața unui *predător*, care are dreptul la încasarea rambursului, precum și în fața unui *aducător*, care se prezintă cu duplicatul și cuponul, acest de pe urmă purtând semnătura *predătorului*. Ei bine, dacă în spiritul regulamentului ar fi să se considere pe posesorul acestor de pe urmă două documente, ca proprietar al lor și deci singur în drept a încasa rambursul, era oare rațional să se înceapă prin o clauză de exonerare privitoare la stabilirea identității *predătorului* pentru ca apoi să ni se vorbească despre... *aducătorul* duplicatului și a cuponului purtând semnătura *predătorului*? Un titlu la purtător cu clauza de exonerare privitoare la stabilirea identității? Dacă în adevăr efectele unui act se determină după natura și forma sa precum și după ceea ce acel act exprimă, într'un atare caz din cuvintele imprimare pe verso cuponului nu pot deduce altceva decât că față de calea ferată *aducătorul* este considerat ca un mandatar al *predătorului*. Dar se va obiecta că în regulament nu se întrebuițează expresia *aducător*, ci aceea de *prezentator* etc. Ceea ce rezultă din regulament am văzut mai sus, iar cuvintele imprimare pe verso cuponului nu-fac decât să evidențieze și mai mult ideea că în cazuri ca acela din speța noastră, plata rambursului se face pentru *expeditor*.

Dar în rezolvirea chestiunii noastre ne putem servi de un argument de analogie, precum se arată și prin sentința ce adnotez. În adevăr, în paragraful sus indicat de la *ramburse* și *deburse* se spune că nu este obligată calea ferată a constata identitatea

⁸⁾ Vivante op. cit. pag. 786.

prezentatorului cuponului. În alte două paragrafe anterioare (32 și 33) privitoare la expedierea și eliberarea bagajelor, se spune că la atare expediere se dă călătorului o recipisă, neeliberându-se bagajul decât contra înapoierii acestei recipise. Se adaogă apoi că *nu este obligată calea ferată să constate dacă prezentatorul recipisei este în drept să ridice bagajele*. Pe baza acestor cuvinte aplicând soluția din 1910 și clasificând atare recipise printre titlurile la purtător, ar urmă în cazul în care călătorul între stația de plecare și cea de sosire, pierde recipisa sau i se fură, să se conformeze celor indicate în art. 58 din codul comercial sau în legea din 21 Ianuarie 1883 privitoare la titlurile la purtător furate, pierdute etc. Ei bine, cu totul alta este soluția din regulament, unde se spune că în cazul în care nu se prezintă recipisa, calea ferată *este obligată să elibereze bagajul proprietarului, dacă acesta probează dreptul său, dând o declarație etc.* (paragr. 33, No. 4).

Se va obiecta poate că prin o astfel de eliberare a bagajului, nu înseamnă cătuși de puțin că atare recipise nu sunt titluri la purtător. E foarte posibil ca această obiecție să-și aibă importanța sa, dar un lucru nu se va contesta și anume că aproape în unanimitatea cazurilor atare bagaje cuprind obiecte care se întrebuițează la călătorie, iar nu mărfuri destinate comerțului și speculei, așa că punându-ne în această ipoteză — *de eo quod plerumque fit* — (să-mi fie și mie permis ca măcar odată să uez de această formulă...) și presupunând că facem o călătorie până în un oraș oarecare, bunoară la București, și că luăm în cufar cele necesare, ca haine, lenjuri, ghete, pălărie etc. pentru care ni se eliberează la stația de plecare o recipisă de bagaj, ei bine, este oare locul să zicem că atare lucruri formează obiectul unui adevărat titlu la purtător? Cred că am merge prea departe dacă am da un răspuns afirmativ. Totuși nu e mai puțin adevărat că există autori care susțin că atare recipise de bagaj ar fi niște adevărate titluri la purtător⁹⁾.

Dacă pe baza celor ce rezultă din regulament, convenim că recipisele de bagaj nu sunt titluri la purtător, cu atât mai mult cred că se impune o atare soluție pentru cupoanele de ramburs.

Dar pe lângă cele de mai sus, să mergem la principiile care guvernează materia titlurilor la purtător¹⁰⁾. Atare titluri, precum se arată și în doctrină, nu au un regim unic și comun «*mais un régime différent adapté aux exigences variées de leur circulation*»¹¹⁾. Astfel avem *titlurile datoriei publice*, guvernate de anume reguli; apoi *titluri (la purtător) cu circulație extinsă*, ca obligațiile emise de către societățile comerciale; apoi *titluri (la purtător) cu circulație restrânsă*, ca libretele caselor de economii, și în fine «*des titres au porteur apparents*, non destinés par le débiteur émetteur à être les organes nécessaires du droit qui y est mentionné; pors signes de reconnaissance qui ont pur but ép-

hémère et modeste de faciliter sa libération, en le déliant de l'obligation de vérifier le droit du créancier. *La distinction entre ces titres et les véritables titres au porteur a déjà pénétré dans la science et aussi dans quelques législations récentes, et les nombreuses divergences portant sur les applications n'excluent pas l'accord sur l'existence de cette distinction. Le juge doit la retenir, pour ne pas soumettre ces titres, qui sont destinés par la pratique quotidienne à de continuel services industriels ou domestiques, au régime des véritables titres au porteur: on en arriverait à l'absurde conséquence de soumettre à une perte irréparable ou à la procédure de déchéance celui à qui on a volé un bulletin de bagages ou le ticket de dépôt dans un vestiaire*»¹²⁾.

Și mai departe *Vivante* ocupându-se mai de aproape de acest de pe urmă fel de titluri spune următoarele: «*Il ya des titres qui n'ont que l'apparence de titres au porteur, parce qu'ils ne donnent pas au porteur un droit littéral et autonome, mais un droit dérivé, dont l'existence et la mesure doivent être réglées d'après le rapport originaire intervenu entre l'établissement émetteur et son preneur*»¹³⁾. Printre aceste *titluri la purtător aparente*, *Vivante* enumărând și recipisele de bagaje, continuă în modul următor: «*Qu'on réfléchisse sur les conséquences qui deriveraient de la théorie assimilant ces titres aux véritables titres au porteur: elles sont absurdes au point de faire condamner purement et simplement la théorie dont elles derivent. En l'admettant, l'Etablissement serait obligé envers le possesseur de bonne foi même pour les titres volés avant l'émission régulière*»¹⁴⁾.

Și conchide în modul următor: «*La véritable nature de ces titres étant ainsi fixée, qui ne sont au porteur que pour leur forme, on peut en tirer les conséquences suivantes:*

1. Le débiteur peut refuser la prestation au porteur du titre, en fournissant la preuve de l'illegitimité de son acquisition ou de l'acquisition faite, par l'acquéreur originaire;

2. Le débiteur doit désintéresser le créancier justifiant son droit encore qu'il soit démuné du titre, sans avoir besoin d'aucune procédure de déchéance: il ne lui en résultera aucun préjudice parce qu'il pourra toujours opposer à l'acquéreur sa libération.

3.

4.

5. Le débiteur qui connaît ou soupçonne l'acquisition vicieuse du dernier possesseur ou qui a été mis sur ses gardes d'une manière digne de foi pour ne pas le désintéresser, doit s'en abstenir. Il n'y a pas ici pour lui, comme pour l'émetteur d'un véritable titre au porteur, l'obligation contractuelle de le désintéresser sans retard pour ne pas troubler le crédit du titre et la confiance du porteur etc. etc. Dans ce cas tout possesseur peut subir les exceptions opposables à ses prédécesseurs etc. etc.»¹⁵⁾.

Pe cale de analogie aplicând cele de mai sus și cupoanelor de ramburs, vom spune că și acestea

⁹⁾ În acest sens *Amédée Petit: Etude sur les titres au porteur* pag. 48 și urm. În sens contrar *Vivante* op cit III pag. 706 și urm.

¹⁰⁾ A se vedea *Vivante* op cit. III, pag. 696 și urm. *Lyon-Caen et Renault: Traité de Droit commercial* III, ed. IV, pag. 89 și urm. *M. A. Dumitrescu: codul de comerț comentat* I pag. 591 și urm.

¹¹⁾ *Vivante* III, pag. 698 și urm.

¹²⁾ *Vivante* III pag. 699 și urm.

¹³⁾ *Vivante* III, pag. 703.

¹⁴⁾ *Vivante* III, pag. 705.

¹⁵⁾ *Vivante* III, pag. 706 și urm.

ca și recipisele de bagaje nu sunt niște adevărate titluri la purtător.

În sensul soluției adoptată în hotărîrea ce adnotez s'a pronunțat și judecătoria ocol. I Galați în anul 1910 (d-l jude I. I. Cetățeanu¹⁶⁾).

Și acum o ultimă chestiune. Admițând pe cale de ipoteză că cupoanele de ramburs ar fi niște adevărate titluri la purtător, atare titluri s'ar putea popri? «En théorie pure, la saisie-arrêt de ces titres se concevrait, car ils représentent bien une créance contre le souscripteur du titre»¹⁷⁾. Atât cuponul de ramburs cât și duplicatul scrisorii de trăsură sunt titluri bine individualizate, putându-se ușor afla de la stația de expediție, numerile de emisiune și data, așa că terțiul poprit să le poată imediat recunoaște, atunci când i s'ar prezentă pentru plată. Dificultatea însă ar începe de aci înainte. În adevăr, creditorul face poprire în mâinile căei ferate în scopul de a o împiedică să plătească rambursul către debitorul său. Ei bine, debitorul aflând (când e vorba de realizarea drepturilor unui creditor, există un fel de telepatie.

¹⁶⁾ Dreptul No. 57911 pag. 215 și urm.

¹⁷⁾ Cézair-Bru: *Théorie et pratique des voies d'exécution* ed. II, pag. 26

grație căreia debitorul vede pe dată toate urmăriile ce-l amenință) despre soarta ce-l așteaptă, are un mijloc foarte simplu de a anihila efectele poprirei, căci nu are decât să se prezinte sub un nume fals sau să încredințeze documentele unei alte persoane, care să se prezinte în locul său. Calea ferată, într-o atare ipoteză, fiind obligată a plăti oricărui purtător al titlului, fără vre-o altă justificare de proprietate, va trebui să plătească, fără a ține socoteală de poprire, căci în caz de refuz ar putea fi constrânsă prin o ordonanță de *référé*¹⁸⁾.

Se conchide în doctrină că o poprire asupra titlurilor la purtător ar putea avea eficacitate atunci când însuși debitorul s'ar prezentă înaintea terțiului poprit și aducând titlul ar arăta că dânsul este cel urmărit. De asemenea și în cazul în care poprirea asupra unor atare titluri s'ar face în mâinile unui *depozitar*, în care caz acesta va trebui să țină socoteală de poprirea efectuată în mâinile sale și să aștepte rezultatul final al urmăririi¹⁹⁾.

C. ST. BOSSIE

Magistrat

¹⁸⁾ A se vedea A. Petit op. cit. pag. 115 și urmare

¹⁹⁾ În acest sens Petit op. cit. pag. 116. A se vedea și cele arătate de către d-l Manos în adaoația sus menționată.

REZUMATELE JURISPRUDENTEI *) INALTEI NOASTRE CURTI DE CASATIE

CASATIE S. I

Recurenta Raluca Nedelcovici prin d-l avocat Boambă.

Intimata Maria Ionescu, prin d-l avocat D. N. Comșa.

* *Soți. — Donațiuni între soți. — Deghizare. — Nulitate. — Dreptul moștenitorului colateral a o cere.*

Donațiunile între soți deghizate sau făcute prin persoane interpuse, spre a fraudă legea, fiind nu numai reductibile ca cele indirecte, dar chiar nule, nulitatea lor se poate cere de orice moștenitor care are interes și prin urmare și de moștenitorii colaterali ai soțului donator. (Cas. s. I, decizia No. 609 din 2 Noembrie 1915, prin care s'a casat, după divergență, decizia Curții de apel București s. II, No. 184/914).

CASATIE S. II

Recurentul Adrian Grănescu prin d-l avocat Oswald Teodoreanu.
Ministerul public prin d-l Procuror M. Vidrașcu.

Delapidare. — Funcționar delegat cu conducerea unui oficiu poștal. — Delegație neregulată. — Existența delictului. — Art. 140 c. pen. și art. 23 legea contabilității statului.

După art. 23 din legea contabilității statului, orice persoană alta de cât comptabilul, care, cu sau fără autorizațiune se va fi amestecat în mănuierea banilor publici, este prin acest singur fapt constituit comptabil.

De aci urmează că chiar dacă delegația dată de a conduce un oficiu telegrafo-poștal ar fi neregulată, faptul aceluia funcționar de a-și însuși din sumele încasate,

*) Cele însemnate cu * steluță vor fi publicate în extenso în numerele viitoare.

în această calitate nu pierde caracterul delictului de delapidare prevăzut de art. 140 c. penal. (Cas. II, decizia penală No. 1255 din 6 Mai 1915, prin care s'a respins recursul făcut contra deciziei C. apel Iași s. I, No. 617/914)

CASATIE S. III

Recurenta Banca Moldova prin d-l avocat R. Elias.

Intimatul Jacques I. Marco Polo prin d-l avocat N. Mătescu.

Cambie. — Protest. — Lipsa debitorului la locul plății. — Constatarea acestei lipse. — Formalitate esențială. — Nulitatea. — Art. 328 c. com.

După dispozițiunile art. 328 c. comercial, actul de protest trebuind să cuprindă, între altele, somațiunea adresată persoanei contra căreia se face protestul, ca o condițiune neapărată, agentul instrumentator urmează să constate și să consemne în actul său, dacă acea persoană a fost găsită sau nu la locul de plată, în momentul facerii protestului, spre a i se face zisa somațiune.

Lipsa unei atare formalități constituind un viciu esențial pentru validitatea protestului investit de lege cu caracterul unui act autentic, atrage de drept nulitatea acestui act. (Cas. s. III, decizia No. 514 din 14 Octombrie 1915, prin care s'a respins recursul făcut contra deciziei comerciale No. 18/915, a Curții de apel din Iași secția I-a).

NOTĂ. — A se vedea, în acelaș sens, Cas. s. III, decizia 305/914, care confirmă decizia Curții de apel Iași s. II, No. 3/914 și sentința Trib. Iași s. III No. 257/913, toate acestea publicate în *Curierul Judiciar* No. 1/915, pag. 6-8. Iscod.